Reportage

Erkenning innovatieve PAS-technieken raakt niet van de grond

Reportage

De politieke onderhandelingen over het nieuwe stikstofkader lopen stroef, maar de erkenning van nieuwe stikstofreducerende technieken zit nu al anderhalf jaar helemaal in het slop. Innovatieve Vlaamse kmo's zitten vast door het gebrek aan een duidelijk kader: "We staren ons blind op stikstof, maar niemand heeft oog voor het bredere plaatje."

24 JANUARI 2022 – LAATST BIJGEWERKT OM 25 JANUARI 2022 15:45

Lees meer over:
klimaat
innovatie
melkvee
varken
stikstof

Bij Biolectric in Temse hadden ze in 2021 een boerenjaar, met meer dan 100 verkochte biogasinstallaties in heel Europa. Binnenkort wil het bedrijf Japan veroveren. Ook op zijn thuismarkt had de Vlaamse kmo recordcijfers kunnen draaien. "We hebben hier een vol orderboekje met 20 Vlaamse bestellingen, alleen moeten deze installaties ook in de vergunningen opgenomen worden alvorens we ze kunnen opbouwen, wat niet altijd evident is. De pocketvergister op zich zorgt voor een vermindering van de CO2-uitstoot en kan in theorie zonder gevolg in een bestaande vergunning opgenomen worden. In de praktijk gaat de aanschaf van een pocketvergister vaak gepaard met een aanpassing in de stal of een vernieuwing van de vergunning, waardoor hoge eisen gesteld worden op vlak van reductie van de stikstofuitstoot" zegt Frederik Dejonghe van Biolectric.
Ook Ruben Brabant van stallenbouwer AGS uit Pittem zag zijn corebusiness stilvallen. Brabant is bekend als de bezieler achter het Menapisch varken, maar bij AGS specialiseert hij zich in de bouw en renovatie van varkensstallen: "Gelukkig hou ik wel van een beetje afwisseling; ons laatste grote project was de bouw van een dierenasiel in Brugge. Niet iets dat je ieder jaar kan doen, maar wel zeer boeiend. De crisis in de varkenssector is nog niet meteen voorbij, ook niet als er een oplossing komt voor het stikstofdossier."

Uitgelicht

“Innovatie biedt kansen in het stikstofverhaal, maar het beleid staat op de rem bij de uitrol ervan”

interview

Biolectric heeft met “stikstofstripping” een veelbelovende technologie in handen in de strijd tegen het stikstofprobleem. Toch is de techniek op vandaag veroordeeld tot de wac...

13 AUGUSTUS 2021

Lees meer

De 6 miljoen varkens en de 1,3 miljoen runderen in Vlaanderen nemen samen meer dan 80 procent van de ammoniakuitstoot in de landbouw voor hun rekening. Bij Biolectric maken ze zich sterk dat ze de uitstoot van stikstof met 65 procent kunnen reduceren voor opgestalde melkkoeien en de uitstoot van methaan kan zelfs met 15 procent omlaag. In de rundveehouderij zijn dat revolutionaire cijfers.

Voor de varkensbedrijven liggen de technische oplossingen meer voor de hand, maar Brabant wil meteen verder kijken. “Het zou kortzichtig zijn om niet verder te kijken dan afgesloten dozen met een luchtwasser, want dan krijg je morgen Ben Weyts met dierenwelzijn en VLM met het mestprobleem op je dak. We moeten nu nadenken over hoe we de varkensstal van de toekomst zien en een totaaloplossing zoeken die op zoveel mogelijk maatschappelijke verzuchtingen een antwoord biedt.”

Roomba, maar met mest

Dejonghe neemt ons mee naar het Brabantse Molenschot, waar al sinds 2018 een installatie van Biolectric draait op het melkveebedrijf van Jack Van Poppel. Van Poppel is een flegmatieke Nederlandse hardmelker die met 170 koeien een productie van 2 miljoen liter melk draait met twee melkrobots. Hij kwam met Biolectric in contact via het Jumpstart-project van zijn zuivelfabriek FrieslandCampina. Na een conflict met de Nederlandse fiscus over erfbelastingen raakte hij een deel van zijn grond en dus mestafzet kwijt. “Jaarlijks moest ik hier 60 opleggers mest uit de put laten voeren en iedere oplegger kostte mij 1000 euro. Tegelijk moet je alle nutriënten weer gaan aankopen. Dat was waanzin, we wilden van onze mest weer een verdienpost maken.”

Van Poppel begon aan zijn circulaire mestafvang te denken in 2017, twee jaar voor het Nederlandse stikstofarrest, maar hij had heel wat overtuigingskracht nodig. “Op de RAV-lijst (de Nederlandse PAS-lijst, nvdr) staan voor melkveehouders alleen betonnen vloeren. Dat is niets voor mij, want het welzijn van mijn koeien is voor mij heilig. Onze opstelling met dichte rubberen vloeren stond

toen niet op de lijst met goedgekeurde maatregelen, dus hebben we hier een jaar lang een hele stoet partijen over de vloer gehad om alles rond te krijgen; verschillende ministers, de provincie, de gemeente, de banken, alle technische adviseurs,…"
Het hele opzet van Van Poppel is om de mest zo snel mogelijk in een gasdichte put te deponeren, vanwaar er een paar keer per dag naar de 33kW monomestvergister van Biolectric wordt overgepompt. Om dat te realiseren zoemen er drie Lely Collector mestrobots door zijn stal die op één uur het hele oppervlak bestrijken, water vernevelen en de mest opzuigen.

> **"We hebben hier een vol orderboekje met 20 Vlaamse bestellingen, alleen moeten deze installaties ook in de vergunningen opgenomen worden alvorens we ze kunnen opbouwen, wat niet altijd evident is.**
>
> Frederik Dejonghe - Bioelectric

Varkens naar toilet

Ook voor Ruben Brabant ligt de sleutel voor de stal van de toekomst bij de snelle verwijdering van de mest: "Eigenlijk weten we al een tijdje redelijk goed dat ammoniak een functie is van verblijftijd in de put. Als je kan zorgen dat mest snel wordt afgevoerd, dan heb je al een groot deel van de ammoniakvorming aan de bron vermeden. Een varken kan je leren om naar een varkenstoilet te gaan en we zijn al perfect in staat om de dikke en de dunne fractie te scheiden. De dikke fractie is waardevolle mest, daar kan je mee werken voor compostering of om op het land te brengen. En die dunne fractie kunnen we technisch verwerken, dat proces staat zeer goed op punt."
Uit een Nederlands onderzoek blijkt dat het toilet een meerkost betekent van 100 euro per varken ten opzichte van de klassieke luchtwassersystemen. Brabant: "Wij hebben zelf luchtwassers in ons gamma en voor de stikstofuitstoot is een goed geïnstalleerde en goed gedimensioneerde luchtwasser zeker een oplossing, maar op beleidsniveau moeten we opletten dat de veesector niet in de richting van een gesloten doos als stal wordt geduwd. Is dat robuust bij hittegolven en qua dierenwelzijn? Is dat duurzaam qua energie- en waterverbruik?"
Bij zijn klanten gaat hij langs met een tekening van hoe de stal van de toekomst er kan uitzien. "Op vlak van dierenwelzijn en stalklimaat zie ik liever buitenloop en een wroeteltuin met korteomloophout dan de luchtdichte stal. *End of pipe* wordt de stikstof misschien verwijderd, maar in de stal verbetert dat het klimaat niet. En de boer moet een boer kunnen blijven die contact houdt met zijn dieren, hij mag geen operator worden die op een knop duwt. Laat ons weer meer de restproducten van onze brouwers of groentefabrieken opwaarderen via onze dieren."

Innovatie in Vlaanderen raakt niet erkend

Voor Jack Van Poppel had het veel voeten in de aarde om een vergunning te bekomen, maar het is wel gelukt. "Ik val onder een zogeheten 'hardheidsclausule'", zegt hij, "twee jaar lang heeft de overheid hier alles kunnen meten, en als aan het einde van de rit die resultaten niet zouden overeenkomen met mijn belofte van emissiereductie, dan zou ik mijn vergunning weer verliezen. Dat is niet mis, want er is hier een investering van 700.000 euro gebeurd."

In Nederland was het al geen evidentie voor Van Poppel, in Vlaanderen was het zelfs helemaal onmogelijk geweest. De huidige PAS-lijst kwam in het verleden tot stand via een informele procedure waarbij zowel administratief als wetenschappelijk advies werd ingewonnen, en waarbij werd uitgegaan van zowel eigen metingen, buitenlandse metingen als van literatuuronderzoek. Vandaag is zowel het administratief als het wetenschappelijk comité niet meer samengesteld en is er dus geen procedure meer om nieuwe innovatieve technieken erkend te krijgen.

“Er was nood aan een betere juridische verankering van het wetenschappelijk comité”, zegt Leen Van Den Bergh van VLM, “In de decreetswijziging die voorligt voor MAP6+ is daarvoor een bepaling opgenomen. Dat initiatief zit in de laatste lijn. We hopen dat de decreetswijziging binnenkort ingediend wordt bij het parlement, maar in afwachting daarvan kan het wetenschappelijk comité nog niet formeel worden samengesteld.”

Stalniveau

“Een groot probleem is dat men nu eigenlijk alleen kijkt naar mogelijke emissiereducties op stalniveau”, zegt Frederik Dejonghe, “de mestrobots van Van Poppel staan bij ons ook op de PAS-lijst en betekenen een reductie van 15 à 20 procent op stalniveau, alleen blijkt uit de metingen en berekeningen dat hij door zijn nageschakelde technieken, zijnde de pocketvergister en een stikstofstripper, op bedrijfsniveau een totale reductie haalt van 65 procent. Bovendien weten we uit Nederlands onderzoek dat de helft van de stikstofemissie op stalniveau gebeurt en de andere helft bij opslag en uitrijden van mest. Het is unfair dat bij vergunningsaanvragen alleen naar de stal wordt gekeken en dat de winst die de boer kan boeken op andere domeinen genegeerd wordt.”

Begin januari ontplofte in Nederland nog een betonnen, emissiearme stalvloer door een te hoge gasopbouw. Veel boeren willen er niet meer met die systemen werken. Dejonghe ziet de diepe mestkelders met roosters het liefst van al verdwijnen, hoe verser de mest hoe gemakkelijker de vergisting. Ook bij ILVO zitten ze op dezelfde golflengte.

Emissiereductie met een verdienmodel

Jack Van Poppel hergebruikt al zijn mest nu circulair, het is niet langer een kostenpost: “De dikke fractie wordt gedroogd en gebruikt als biobedding. Heel aangenaam voor de koeien, en hierdoor heb ik het aantal koeien met mastitis tot een absoluut minimum gebracht. Bovendien, heb ik geen kosten meer voor zand. De dunne fractie gaat naar de stikstofstripper, waar je eigenlijk met dezelfde techniek als voor een luchtwasser, de stikstof gaat uitspoelen. Het effluent is stikstofarm, maar bevat nog andere nutriënten. Het andere restproduct is ammoniumsulfaat dat we als kunstmest kunnen aanwenden. En dan is er nog methaan die biogas wordt.”

0

Aandeel stikstofuitstoot varkens

0

Aandeel stikstofuitstoot runderen

Met zijn 170 koeien wekte Van Poppel vorig jaar voor 25.000 euro elektriciteit op en brouwde hij voor 25.000 euro aan kunstmest. Hij kocht zich een tweedehands melkwagen om zijn ammoniumsulfaat aan boeren in de buurt te leveren. “De prijzen van energie en van kunstmest gaan door het dak, maar ik hoef er dus niet meer wakker van te liggen”, zegt hij. Al heeft Van Poppel wel geluk: in

sommige provincies in Nederland en Duitsland wordt een uitzondering toegestaan om de eigen kunstmest te gaan gebruiken. “Ammoniumsulfaat wordt vandaag niet als kunstmest erkend door de Europese Commissie omdat je dat niet uit dierlijke mest mag winnen”, zegt Dejonghe. Alweer een dure regel, in tijden waarin de prijzen van een ton kunstmest verdrievoudigd zijn en er niet direct beterschap zit aan te komen.
Voor varkens zijn de terugverdieneffecten minder evident, maar ze zijn er wel. “Door het feit dat je een beter stalklimaat hebt, krijg je gezondere varkens die beter groeien, dus daar komt wel wat winst van. Al zal het bij ons ook voor een groot stuk van de keten moeten komen. Als ik in Nederland over de stal van de toekomst spreek, dan zijn de grote supermarkten daar heel enthousiast over. Hier blijven ze nog altijd doof voor alles wat varkensvlees een beetje duurder zou kunnen maken.”

Bronoplossingen

Al maanden worstelt de Vlaamse regering met haar ‘shitdossier’ stikstof. Een oplossing was eerst beloofd tegen de zomer van 2021, dan werd de deadline Kerstmis van datzelfde jaar. Nu wordt er over het begin van de krokusvakantie 2022 gesproken, al is al te horen dat ze zich niet op die datum willen laten vastpinnen. Ondertussen zitten ondernemers met innovatieve oplossingen in de wachtkamer en kunnen ze alleen hun dossier voorbereiden.

> **“Als ik in Nederland over de stal van de toekomst spreek, dan zijn de grote supermarkten daar heel enthousiast over. Hier blijven ze nog altijd doof voor alles wat varkensvlees een beetje duurder zou kunnen maken**
>
> Ruben Brabant - zaakvoerder AGS

Ook als er uiteindelijk dan toch een politiek compromis uit de bus valt, zal het nog een tijd duren eer de nieuwe technieken kunnen worden uitgerold. Eerst moet het wetenschappelijk comité worden samengesteld, meetprotocollen moeten worden gevalideerd en daarna duurt een meetcampagne toch al snel een jaar. AGS wil zelf een demostal bouwen, Biolectric heeft naar eigen zeggen interesse van tientallen Vlaamse boeren voor de combo van pocketvergister en stikstofstripper.
Ruben Brabant hoopt dat de overheid én de sector zich nu niet blindstaren op alleen het stikstofprobleem: “Ik draai al twintig jaar mee in de sector en altijd zeggen we: we gaan dat wel technisch oplossen. Maar we moeten ook durven kijken naar de bron van het probleem. We gaan onze bodems weer moeten verbeteren, we gaan iets moeten doen aan onze afhankelijkheid van transatlantische grondstoffen en we gaan ons dierenwelzijn moeten verbeteren. Technologie moet ons vooral helpen om het varken weer in zijn circulaire rol te herstellen. Dan pakken we heel veel problemen in één keer aan.”

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright